

2024 – Anul Avram Iancu

Alexandru Porțeanu*

La 20 iunie 2023, Camera Deputaților a adoptat Proiectul de lege pentru instituirea anului 2024 ca *Anul Avram Iancu*. Proiectul a fost adoptat și de Senat, Camera Deputaților fiind for decizional în speță. Legea a fost promulgată la 14 iulie 2023 de președintele Klaus Iohannis.

„Se instituie anul 2024 ca *Anul Avram Iancu* pentru aniversarea a 200 de ani de la nașterea revoluționarului Avram Iancu. Parlamentul, Administrația Prezidențială, Guvernul, Autoritățile Administrației Publice Locale, precum și instituțiile publice aflate în subordinea sau coordonarea acestora, pot organiza sau sprijini logistic și material manifestări culturale, artistice sau educaționale dedicate celebrării vieții și activității lui Avram Iancu”, precizează legea.

Născut în 1824, la Vidra de Sus, Avram Iancu a fost un demn continuator al tradițiilor de luptă ale lui Horea, Cloșca și Crișan. A urmat școala primară de la Vidra de Sus, Poiana Vadului și Câmpeni. A urmat apoi gimnaziul la Zlatna și Liceul Piarist din Cluj. În anul 1844 și în cei următori a frecventat Facultatea de Drept din Cluj. În 1846 i-a fost respinsă cererea de încadrare în slujba de practicant fără salariu la Târgu Mureș. În 1848 a promovat examenul de avocat.

Anul 2024 înseamnă bicentenarul nașterii lui Avram Iancu. În biografia acestuia, anii 1848-1849 ocupă locul central prin activitatea în care s-a angajat, aceea de conducător al luptelor politico-naționale ale românilor din Transilvania.

Decesul lui Avram Iancu a survenit la 10 septembrie 1872, la Baia de Criș. A fost înmormântat la 13 septembrie 1872 la Țebea. Serviciul religios a fost oficiat de un sobor de 36 de preoți și protopopi, ortodocși și greco-catolici. Clopotele au fost trase încontinuu timp de trei zile și trei nopți. Au participat mii de moți pe tot traseul între Baia de Criș și Țebea, care cântau *Marșul lui Iancu* și *Deșteaptă-te, române!* Tricolorul românesc a fost arborat în bernă. În momentul solemn final au fost trase salve de pușcă în semn de onoruri militare. Pe crucea de piatră de pe mormânt a fost înscris simplu numele lui Avram Iancu.

Necrologul publicat în presa română menționa concluziv însemnătatea personalității lui Avram Iancu: „Viața lui în totalitatea ei a rămas o oglindă sinceră a vieții noastre naționale”.

În perioada de la moartea sa și până la 1 Decembrie 1918, regimul politic al dualismului austro-ungar nu a permis marcarea aniversării și a comemorării lui Avram Iancu. Cu destule dificultăți, presa română din Transilvania a publicat articole despre Avram Iancu.

Aniversările și comemorările lui Avram Iancu au fost marcate în perioada interbelică din România Mare, când a fost ridicat la rangul de erou național al tuturor românilor, nu numai al celor din Transilvania. Manifestările consacrate lui Avram Iancu au fost patronate de ASTRA.

Semicentenarul decesului lui Avram Iancu și îndeosebi centenarul nașterii sale s-au bucurat de

* Profesor universitar dr.

un interes deosebit, inclusiv prin prezența Regelui Ferdinand și prin cuvintele sale la acele manifestări.

La centenarul morții lui Avram Iancu am intitulat articolul comemorativ *Avram Iancu – ideea, forță materială* (revista ASTRA din Brașov, 1972, nr. 9, p. 14).

La comemorarea din 1997 am publicat în revista „Contemporanul. Ideea europeană”, articolul *Avram Iancu, Țebea și noi cei de astăzi* comentariu critic al disputelor politicianiste care alterează sensul istoriei.

Prin tema și profilul acestei evocări, nu ne propunem aici să o extindem dincolo de perioada pașoptistă.

La serbările de la Țebea din 12 septembrie 2021, lângă gorunul lui Horea a fost înscris textul testamentar al lui Avram Iancu „Iar când a venit dușmanul / să vă ia pământ și drept / români, scuturați gorunul / ca din somn să mă deștept”.

2024 – Anul Avram Iancu, aflat în plină desfășurare, îndreptățește din plin aceste priviri și repriviri istorice, cu toate semnificațiile lor din zilele noastre.